

Katrīna Kukaine, LNB Attīstības departamenta direktore

23.11.2023

Informācija un dokumentācija.
Gatavība un reaģēšana ārkārtas
situācijās (ISO 21110:2019)

Kāpēc šobrīd svarīgi?

Ukraina

- 434 publiskās bibliotēkas daļēji iznīcinātas vai cietušas;
- 79 bibliotēkas ir atsākušas savu darbu;
- 42 publiskās bibliotēkas pilnībā zaudējušas savu krājumu;
- 3 valsts nozīmes bibliotēkas ir cietušas

Chorna, T. (2023). Ukrainian libraries in the time of war: Losses and challenges. Alexandria, 0(0). <https://doi.org/10.1177/09557490231183625>

Maksymovych Research Library of Taras Shevchenko National University of Kyiv.
Source: Destroyed cultural heritage of Ukraine Web site /
<https://culturecrimes.mkip.gov.ua/?p=3879>

Reuters/NBC/The Guardian/Delfi.lv

Jēkabpils pilsētas bibliotēka

16. Janvāris · 🌐

Uz jautājumu, kā vērtē notiekošo situāciju pilsētā šobrīd, R. Lenša atbild: "Skatoties fotogrāfijas un to, kā krītas ūdens līmenis Daugavā atcerējos 1981. gadu, kad pie manas mājas sliekšņa bija ūdens, un, kaut gan apkārt viss bija applūdis, mana māja, laimīgā kārtā, neapplūda. Šobrīd es jūtos stabili un mierīgi, jo ūdens līmenis ir krities. Pie dambja netiekam, taču to ļoti aktīvi fotogrāfē mediji un pašvaldība. Protams, pastāv bažas saistībā ar laikapstākļu prognozi, kura p... Skatīt vairāk

TVNET GRUPA

SEJAS.TVNET.LV

Ar plašu sabiedrības atbalstu glābj Jēkabpils bibliotēkas grāmatas

Tā kā Jēkabpils pilsētas bibliotēka atrodas pavisam netālu no Daugavas, bibliotēkas darbinieki ...

Kāpēc šobrīd svarīgi?

- 1 Ģeopolitiskā situācija
- 2 Klimata pārmaiņas
- 3 Riski ikdienā, bibliotēku telpas, materiālu trauslums u.c.

Ko varam darīt?

Identificēt apdraudējumu

Analizēt riskus

Izveidot risku scenārijus

Izstrādāt plānus krīzes situācijām

Uzraudzīt risku novēršanu vai mazināšanu

Standarta darbības lauks

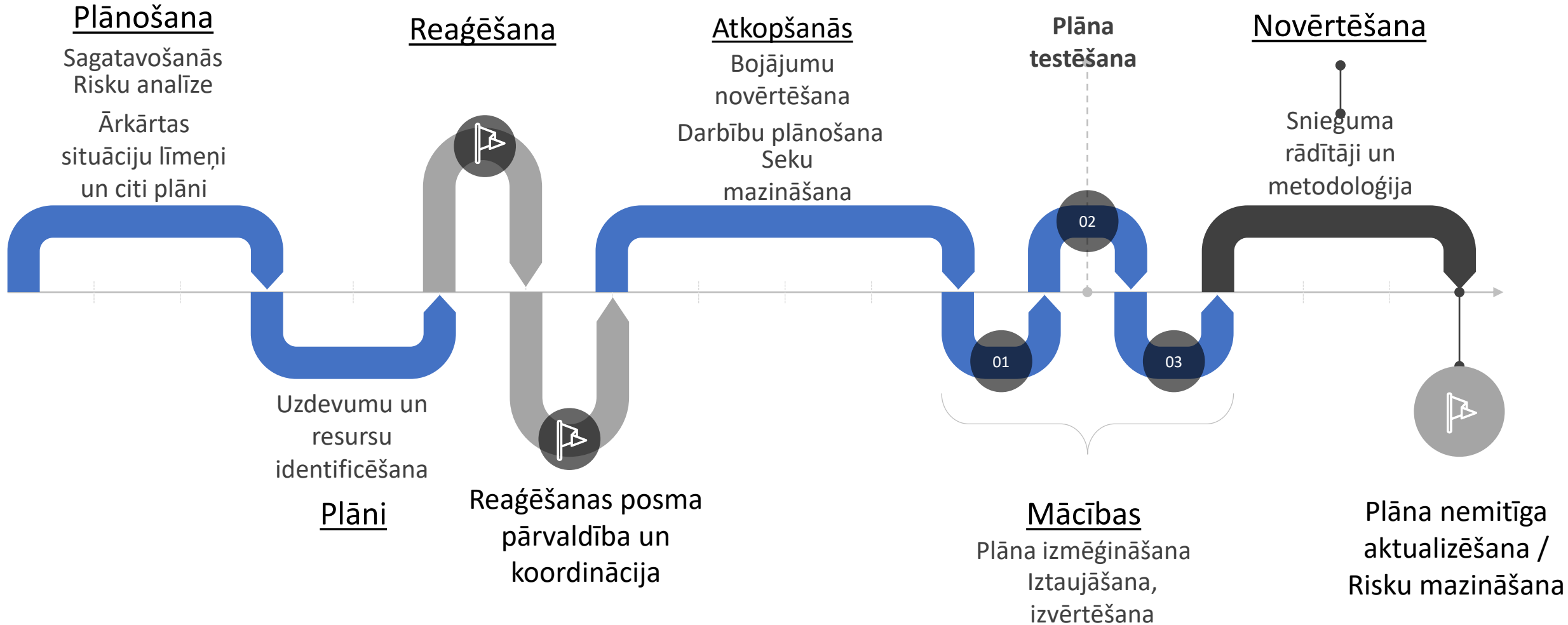
Ko dod:

- **principus**
- sniedz kontekstu visu veidu **arhīvu, bibliotēku vai muzeju krājumu** ārkārtas situāciju plānošanai, reaģēšanai un atkopšanai, ņemot vērā citus spēkā esošos plānus.
- sniedz atbildīgajām personām un citām iesaistītajām pusēm **vadlīnijas** plānošanai, reaģēšanai un atkopšanai.
- izklāstīts **plāna** izstrādes, īstenošanas un pārskatīšanas cikls un plāna prezentēšanas veids.
- mērķis arī mudināt **reaģēšanas dienestus** attīstīt savas spējas gatavībai ārkārtas situācijām

Ko nedod:

- nav aplūkoti kritiska notikuma cēloņi, bet gan sekas un plašāka ietekme.
- nav kā konkrētas rīcības rokasgrāmata, jo nav vienotas pieejas, kas atbilstu katras vietas vajadzībām, un nav vienota organizatorisko pasākumu kopuma, kas būtu piemērots katram ārkārtas gadījuma veidam.

Standarta saturs

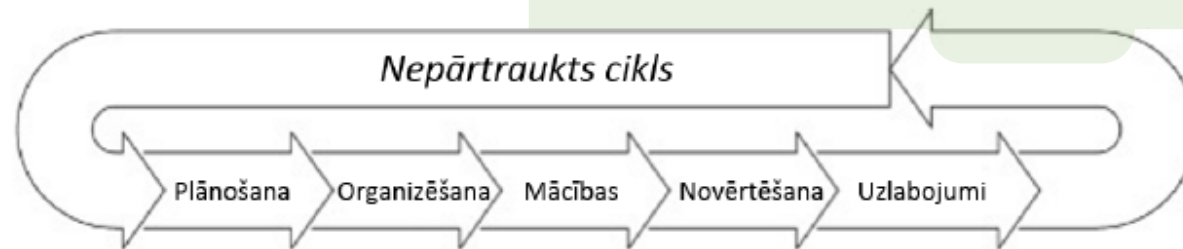

Plānošana

- Sagatavošanās: komisijas izveide, dokumentācija
- Apzināto risku un to ietekmes izpratne: apdraudējumi, ievainojamības (ēku, krājumu)
- Ārkārtas situāciju līmeņu un posmu noteikšana
- Plāna saturs, uzturēšanas procedūras
- Uzdevumu un resursu identificēšana
- Reagēšanas un atkopšanas prioritātes
- Tiesiskais, finanšu un administratīvais regulējums
- Ārkārtas piegāde un aprīkojums, telpas, veidlapas
- Organizācija, atbildība
- Mācības un testēšana

1. attēls. Sagatavošanās process.

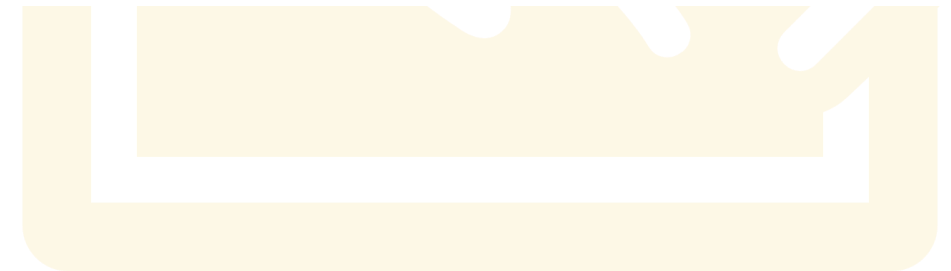

Reaģēšana un atkopšana

- Pārvaldība un koordinācija
- Novērtējumi
- Lēmumu pieņemšana un plānošana (šķirošana, telpas, pārvietošana, izsekošana, komandas)
- Darbību plānošana atkopšanai
- Seku mazināšana (krājuma aizsardzība, tīrīšana, piesārņojuma likvidēšana, pārbaudes, finansējums, pabeigšana)

2. attēls. Trīs ārkārtas situāciju fāzes.

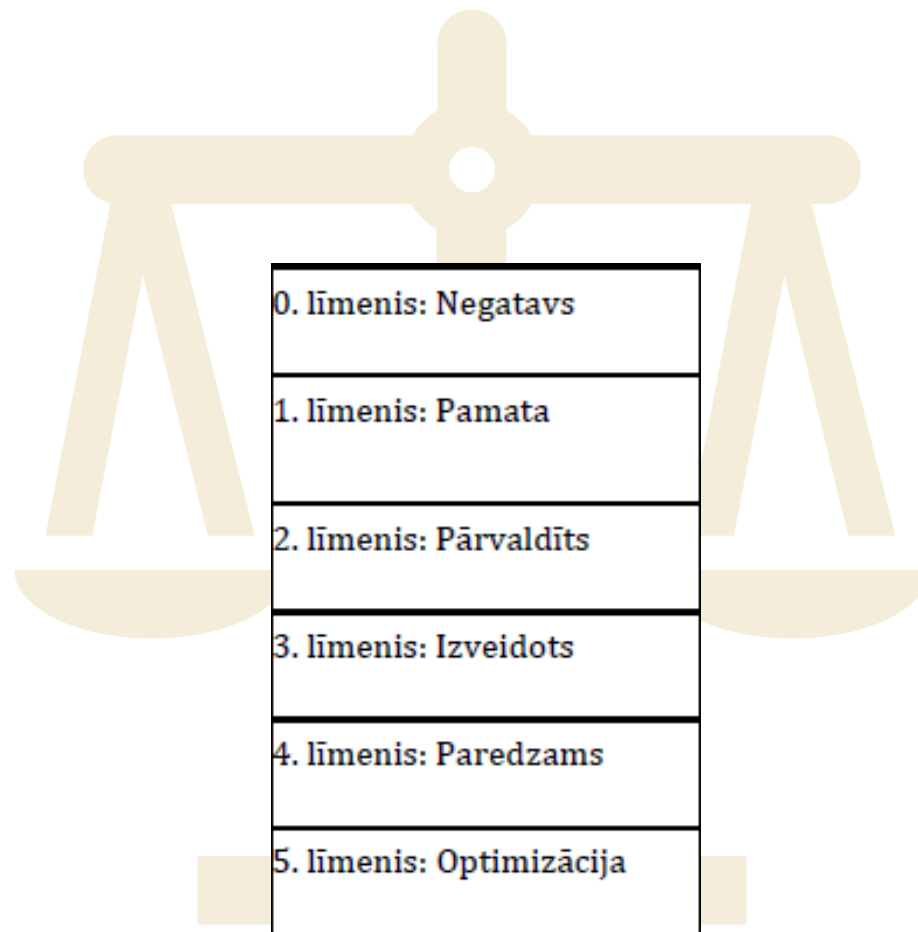

Snieguma rādītāji, termini, definīcijas

Salīdzinošā novērtēšana ir stratēģisks process, ko izmanto, lai novērtētu un izmēritu sniegumu saistībā ar paraugpraksi.

- Kritēriji ietilpst šādās kategorijās:
  - cilvēkresursu attīstība, apmācība un izglītība;
  - plānošana;
  - finansējums;
  - ievainojamības novērtējums;
  - informācijas sistēmas;
  - krājumu aprūpe;
  - koordinācija.

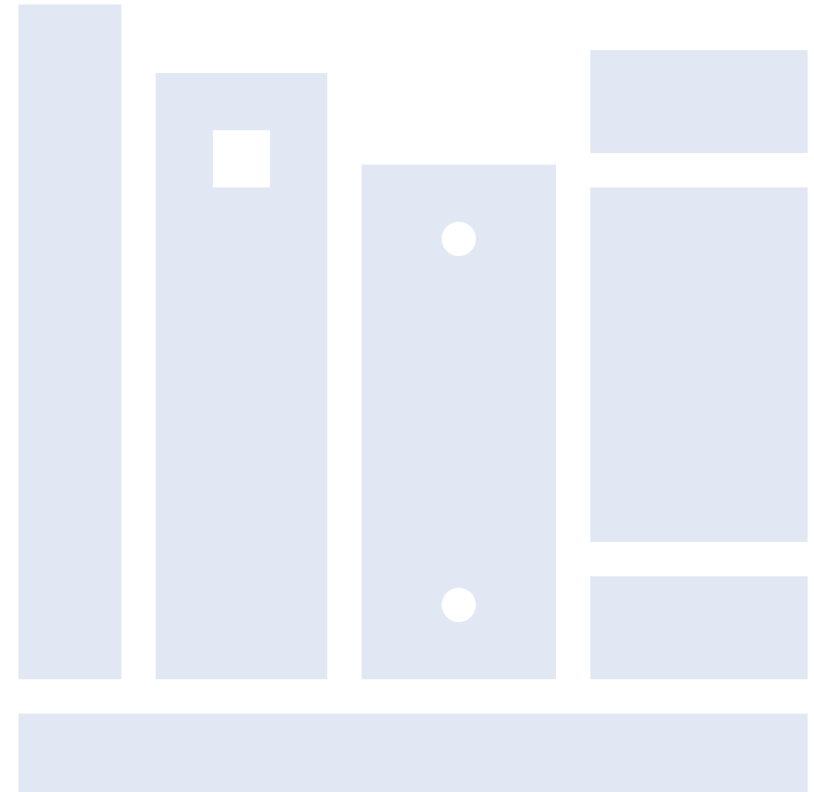

Pielikumi

- Iesaistītās puses un to lomas incidenta laikā
- Reaģēšanas un atkopšanas plāna paraugs
- Ārkārtas situāciju plānošana. Galvenās sastāvdaļas
- Ieteicamās lomas un pienākumi pārvietošanas laikā
- Standarta uzdevumu saraksts ūdens noplūdes gadījumā
- Piegāžu saraksts
- Ikdienas ziņojuma par atgadījumiem veidlapas paraugs

Sadarbība un citi resursi

- KM darba grupa Nacionāla līmeņa Kultūras mantojuma glābšanas plāna izstrādei krīzes situācijās.
- Kultūras mantojums Valsts Civilās aizsardzības plānā

Preventīvi:	Izstrādāt plānu kultūras mantojuma aizsardzībai un glābšanai krīzes situācijās	2020. –2027.gads	KM	KM	KM iestādes Pašvaldības Kultūras pieminekļu īpašnieki
Reaģēšana:	Kultūras mantojuma vērtību glābšana	Pēc nepieciešamības	Glābšanas darbu vadītājs	VUGD Operatīvie dienesti un avārijas brigādes Pašvaldības	VUGD Operatīvie dienesti un avārijas brigādes Pašvaldības

- pašvaldību civilās aizsardzības plāni !

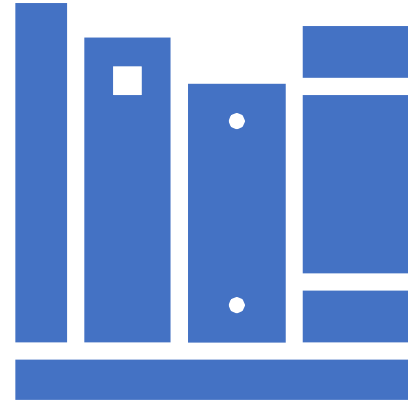
Apdraudētais mantojums

Kultūras mantojuma evakuācija ārkārtas apstākļos

[https://new.icomos.lv/media/attachments/27/03/2023/Endangered-Heritage INTERACTIVE LV FINAL.pdf](https://new.icomos.lv/media/attachments/27/03/2023/Endangered-Heritage_INTERACTIVE_LV_FINAL.pdf)

Paldies!
